

Klimatriksdag 2018, rapport från livsstilsutskottet

Grundläggande problem och förslag som diskuterats i arbetsgruppen samt huvudlinjer i inkomna motioner

I. Grundläggande problem och förslag som diskuterats i gruppen:

Dagens ekonomiska system och våra livsstilar tär kraftigt på jordens resurser och leder till hot mot klimat och mänsklig överlevnad. I vår rika del av världen lever vi ohållbart genom alltför hög materiell konsumtion, med vad som i ett globalt perspektiv är lyxkonsumtion. Den ojämlika fördelningen av jordens resurser gör att ca 20% av alla jordens innevånare står för 90% av all miljöpåverkan.

Vi har både kunskap om klimathoten och globala överenskommelser om att förorenaren ska betala. Kortsiktiga ekonomiska överväganden försvårar dock en omställning mot hållbara livsstilar och förhindrar lagar, regelverk och skatter som begränsar utsläppen. Kraftig marknadsföring står också i vägen för omställningen. Vi förförs också av nyspråk med ord som "hållbar utveckling" som får oss att tro att vi kan klara oss med små, marginella förändringar av vår livsstil. Problemen förvårras av att människan – trots all kunskap och förnuft – ofta premierar kortsiktiga vinster vilket gör att vi inte åtgärdar långsiktiga problem som klimat- och miljöhot.

Konsekvenserna av våra livsstilar och konsumtionsmönster är redan idag oroande och kan förväntas bli än värre när fler människor på jorden anser sig ha samma rätt som vi i de rika delarna att ta del av materiellt välstånd. På sikt riskeras givetvis framtida generationers livskvalitet och välstånd. Dessutom ökar riskerna för väpnade konflikter och växande flyktingströmmar när tillgången på begränsade resurser, främst vatten minskar.

Vi behöver agera för en omställning mot verkligt hållbara livsstilar, i samverkan, inte bara genom individuella val. Vi behöver en ny färdriktning och ta oss ur förnekelsebubblan. Ledorden bör vara ansvar och solidaritet.

Vi behöver sätta upp nya hållbara mål för välfärd, en svensk "modell 2.0", som slukar mindre energi och genererar mindre utsläpp av växthusgaser, byggt på överenskommelsen från Johannesburg 1992 om att förorenaren betalar, med bl a individuella utsläppsrätter. Vi tar fasta på vad regeringen lovat om att vara pådrivande i att realisera Parisavtalet och de åtgärder som fastslagits i det klimatpolitiska ramverk som antogs 2017.

Vi bör satsa på minskad materiell konsumtion, bl a genom en delningsekonomi och återvinning och ta ut mer välfärd i form av fri tid - och därmed frihet - bl a genom att fler delar på jobben. Det är också livsavgörande med mer investeringar i kollektivtrafik, energieffektiva bostäder och övergång till mer vegetarisk kost.

II. Huvudlinjer i motioner som inkommit till och behandlats av utskottet

Sammantaget har livsstilsutskottet behandlat 17 motioner.

Ett mindre antal av motionerna har rört **övergripande frågor som hur samhällen som helhet bör inriktas på klimatsmart välfärd, konsumtionsmönster och livsstilar**; kortare arbetstid som ett sätt att minska materiell konsumtion och gynna välbefinnande i form av fri tid samt vikten av att lära barn och unga att leva hållbart.

Majoriteten av motioner som livsstilsutskottet behandlat har dock rört **mer specifika aspekter av konsumtionsmönster. Det gäller exempelvis att skapa förutsättningar för människor att resa hållbart i hela Europa** med tåg, att skapa hållbar och jämställd infrastruktur i form av kollektivtrafik och att begränsa flygresande. Andra specifika frågor som tas upp rör skärpta krav på återvinning och avfallshantering, begränsning och eventuellt förbud av reklam, obligatoriska varningstexter på produkter för att visa den skada de förorsakar miljö och klimat samt åtgärder för att minska produktion och användning av skadliga produkter som palmolja.

Frågor som återkommer i flera av motionerna till utskottet:

- **Det ska vara möjligt att göra hållbara livsstilsval:** Flera motioner betonar vikten av övergripande åtgärder i form av regelverk och ekonomiska incitament som både sätter ramar för vad som är tillåtet i form av utsläpp och som gör det möjligt för enskilda individer att välja hållbara livsstilar. Flera motioner betonar att förorenaren ska betala för sina utsläpp. Dessutom ställs krav på rättvisa, jämställdhet och satsningar på unga människor.
- **Genomför obligatorisk klimatmärkning enligt den modell som finns för skadorna med rökning:** En rad motioner för fram konkreta och detaljerade krav på obligatorisk varudeklaration/klimatmärkning som tydligt anger konsekvenserna för klimat och miljö av främst flygresor, i linje med vad som redan finns och accepterats i form av varningstexter på cigarettpaket och andra tobaksprodukter.
- **Använd mer styrmedel i form av såväl subventioner som restriktioner:** Flera motioner föreslår subventioner för att öka investeringar i infrastruktur som tåg och annan kollektivtrafik, samt olika former av ransonering, individuella utsläppsrätter mm för att motverka utsläpp.
- **Skapa möjligheter för människor att välja hållbara transporter:** Utöver motioner i transportutskottet finns flera motioner i livsstilsutskottet som belyser resande från ett livsstilsperspektiv. I motionerna förordas övergripande åtgärder som gör det möjligt för individer att göra hållbara livsstils- och konsumtionsval, genom bl a klimat- och miljötänk i all planering, stöd till kollektivtrafik, ekonomiska och andra styrmedel för att minska flygandet samt utbyggnad och lägre priser för att stimulera tågresa och annan kollektivtrafik.
- **Säkra effektiv avfallshantering och återvinning:** Ett par motioner för fram konkreta krav på skärpta mål och märkning av innehåll i produkter i syfte att säkra mer effektiv avfallshantering och återvinning.